

Загальні відомості про диз'юнктиви та їх вплив на умови розробки родовищ

Одна з форм тектонічних порушень первинного залягання гірських порід. Вони супроводжуються порушенням суцільності геологічних тіл поверхнею розриву. Розривні порушення поділяють на дві основні групи: розриви без зміщення (діаклази) і розриви зі зміщенням (параклази) роз'єднаних порід уздовж поверхні розриву в горизонтальному або вертикальному напрямі. До першої групи належать тріщини та кліваж.

У них переміщення порід не відбувається або відбувається незначно. Тріщини серед розривних порушень мають найбільше поширення. Зазвичай вони розсіяні у товщах гірських порід, зумовлюючи їхню тріщинуватість, однак нерідко утворюють різної потужності зони дроблення і тріщинуватості.

Подібно до шарів, які залягають нахилено, тріщини мають елементи залягання – простягання, падіння та кут падіння. Утворенню тріщин сприяє подільність гірських порід, тобто їхня здатність легко розколюватися у визначених напрямках. Тріщини розділяють за такими ознаками: – за ступенем розкриття – приховані (мікротріщини, які не можна побачити неозброєним оком), закриті (добре помітні, проте зі щільно притисненими стінками) і відкриті (які мають деяку порожнину); – за розмірами – малі всередині шару (верстви) і великі січні; – за формою – прямі та вигнуті; – за відношенням до залягання шарів (верств) – пошарові (узгоджені), які паралельні до площин шаруватості, і нахилені до шарів (верств). У розташуванні систем тріщин розрізняють паралельні, радіальні, концентричні, кулісоподібні й розгалужені (структура “кінського хвоста”). Кліваж – це густа мережа паралельних поверхонь з ослабленими внаслідок пластичної деформації зв'язками між частинками гірської породи, по яких надалі порода може розколюватися на дуже тонкі (частки міліметра) пластинки.

Розривні порушення зі зміщенням порід менше поширені в земній корі, ніж тріщини. Їх досить важко виявити в окремому відслоненні, тому що часто вони мають регіональний характер. За основу систематики розривних

порушень узято три критерії: 1) напрям взаємного відносного переміщення розривом крил ,кут нахилу поверхні переміщення (або зміщувача) відносно горизонту; 3) нахил зміщувача у бік того чи іншого крила (зміщеного блока). Елементами розривних порушень є: зміщувач, тобто поверхня, по якій відбувся розрив суцільності порід (верств порід), крила (їх називають блоками порід, або боками), зміщені один щодо іншого по зміщувачу, і елементи залягання зміщувача, які визначають так само, як і елементи залягання шарів. Зміщувач може мати різноманітну будову. Здебільшого він представлений єдиною поверхнею, часто зі слідами ковзання і притирання крил. Поверхня зміщувача часто має дзеркала ковзання – блискучі поверхні. Іноді на зміщувачі фіксують борозни або штрихи ковзання – систему паралельних жолобів, які вказують напрям переміщення за зміщувачем. Вони виникають унаслідок шкрябання одного крила нерівностями іншого. Часто вздовж поверхні зміщувача вкорінюються жильні та магматичні дайкові утворення. Важливе значення має розмір зміщення блоків один щодо одного, який називають амплітудою. Справжню амплітуду визначають за площиною зміщувача між двома однаковими поверхнями (підшва, покрівля) верстви гірських порід у різних блоках. Крім того, прийнято визначати вертикальну, горизонтальну і стратиграфічну амплітуди.